

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse pisane, ročno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Rokopisov ne vračamo

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja 10.— K. Pol leta 5.— " Tretji leta 2:50 " Posamezne številke po 20 h

Za reklamne notice, objasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petiti-vrsto. Priloge poleg poštne 15 K.

Za oznanila je plačati od enostojne peti-vrste: če se tiska enkrat 14 h " " dvakrat 12 " " " trikrat 10 " za nadaljnja uvrčenja od petiti-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Narocnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

V imenu vsega učiteljstva prosimo najodločnejše vlado in vse poslance, da bi se slednjič zavzeli za opravičene stvari učiteljstva in ureditev učiteljskih plač obravnavali z vso resnostjo in resnično pošteno voljo v najkrajšem času in z zadovoljivim uspehom.

Učiteljstvo se je posluževalo v popolni meri vseh zakonitih sredstev, da bi se njegovo življensko vprašanje rešilo, toda vseletni trud je bil dosedaj zaman. Ni se torej čuditi, če je potrpežljivost učiteljstva po dolgoletnem brezuspešnem čakanju izčrpana, zlasti ko so tisoči njegovih rodov, popolnoma obubožani, prišli že ob tisto imetje, ki so ga pridobili za ohranitev življenja. Velik del je v dolgovi, ki so nastali zaradi strašne draginje. Učiteljstvo se nahaja v svoji bedi in skrbeh na robu obupanja.

Ali naj bi se morda učiteljstvo zaradi indiferentnosti in neumevanja odločujočih faktorjev v tem kritičnem trenutku gnalo k obupnemu činu, da bi v povečani meri obrnilo pozornost javnosti na te neverjetne razmere v slovenskih deželah? Uvaževalo se je, da vsenarodno imetje, šolstvo, mora propadati kot imetje, ki mu neprevidni gospodar ne daje dovolj vzdrževalnih sredstev. Gorje, ako bi učiteljstvo bilo primorano učiti o pravu in pravičnosti tako, kakor se njemu podajata! Zato prosimo najhitrejšo in izdatno pomoč, ki je ne morejo dalje zadrževati poklicani činitelji.

Drugače kličemo na odgovornost za vse zlo, ki je iz teh neznosnih razmer že nastalo ali pa še nastane, vse one, ki so dolžni pridobiti učiteljstvu pravo, pravico in kruh!

Razmere v našem stanu na Kranjskem.

Politiško in izobraževalno društvo za Dvorski okraj v Ljubljani je priredilo dne 30. pret. meseca pri »Zlatorogu« javen shod, kjer je govoril tudi ljubljanski podžupan in deželni odbornik dr. Triller. Iz njegovega govora objavljamo tisti odstavek, ki se tiče razmer v našem stanu v presrečni deželi kranjski.

Dr. Triller je govoril:

Največji trn v peti je klerikalcem že od nekdanje naše napredno učiteljstvo in danes, ko se bore vsi Jugoslovani za križ, moram zaklicati našim klerikalcem: Vi podirate ta križ! (Odobranje.) Klerikalci terorizirajo učiteljstvo, ki ni nikdar negiralo krščanske vzgoje mladine in krščanskega značaja šole ter je bilo samo proti zlorabi vere za nasilne namene. Klerikalci pa postopajo z učiteljstvom tako, da je gmotno in moralno teptano, kakor krščanski raja v Macedoniji. (Pritrjevanje.) Kolik je razloček v materialnem oziru med kranjskim učiteljem in učiteljem na Štajerskem in Primorskem, kjer mu reže kruh Nemeč in Italijan. Pribiti moram, da je sramota za kranjski deželni odbor, da so ti naši narodni nasprotniki proti našemu učiteljstvu pravičnejši, kakor naši klerikalci. (Klici: Fej!) Deželni odbor o kaki regulaciji učit. plač ni hotel vedeti od začetka ničesar, toda zbal se je reakcije v lastnih vrstah, v onih uskoških vrstah učiteljstva, ki so uskočile iz našega tabora zaradi ljubega kruha. Zato je ve-

čina deželnega zbora dovolila 80.000 K za zboljšanje učiteljstva. Razdelitev pa se vrši na tako krivičen način, da je temu težko najti para. Razdelitev naj izvrši deželni odbor »posvojiprevidnosti«. Razdelitev se vrši sedaj tako, kakor sem to omenil že na shodu zaupnikov dne 7. julija, da je namreč izključen domalega vsak narodno-napredni učitelj, pa naj bo še tako potreben in vreden podpore.

Kaj je storila klerikalna večina z ljubljanskim učiteljstvom, ki se po svoji večini še ni dala vpreči pred klerikalni voz?

Narodno-napredna manjšina je predlagala, naj se dovoli vsemu učiteljstvu 50odstotna doklada od stanarine. Enako je predlagala tudi Slomškova Zveza. Klerikalci pa so rekli: Damo podporo, toda samo tistemu, ki je te podpore vreden in izključili so z brezprimernim cinizmom ljubljansko napredno učiteljstvo. (Ogorčenje.)

Doklado 50 odstotkov so dobili učitelji, ki so tudi lišni posestniki itd. in oni, ki tudi nimajo nobenega otroka, odrekli pa so narodno-naprednim učiteljem, ki imajo do 7 otrok in vrhutega bolno ženo, češ, da imajo velike postranske dohodke! Zgolj zato, ker še niso vrgli od sebe narodno-naprednega mišljenja. To je največji moralni škandal

za deželni odbor, to ni krščanska, to je arnavtska morala! (Pritrjevanje.)

Kaj bi se zgodilo, če bi dobili danes popolnoma nemško centralno vlado ter bi ta dekretirala samo nemškim državnim uradnikom draginjske doklade? Niti Tur-

čija bi si kaj sličnega ne upala storiti. Kranjsko deželo pa so ponižali klerikalci s takim početjem na nivo najtemnejše Afrike. (Viharno odobranje!)

Tem besedam nimamo ničesar dostaviti: Kriče do neba in hočejo osvete!

Pozor! — Pevski zbor učiteljske Zaveze.

Opozarjamo na oklic, priobčen na uvodnem mestu zadnje številke! Naj nihče prizadetih ne pozabi, do 15. t. m. zanesljivo sporočiti zavezinemu tajniku svojega mnenja! — Vsi tisti, ki so povabljeni, naj se gotovo udeležijo seje pripravljalnega odbora, ki se vrši dne 19. t. m. ob 2. popoldne v Učiteljski tiskarni v Ljubljani! — Vsi na pošteno delo za čast slovenske pesmi in za povzdigo ugleda slovenskega učiteljstva!

Pouk v deželnih jezikih na primorskih državnih ljudskih šolah.

Tržaška »Edinost« je priobčila minulo soboto pod gorenjim naslovom članek, ki se nam zdi zaradi aktualnosti toliko važen, da ga podajamo — vsaj v glavnem — tudi svojim čitateljem.

Po večletnih rekriminacijah se je vlada vendar odločila, da pouk na primor-

skih nemških državnih šolah vsaj nekoliko prilagodi naravnim razmeram. Pred dvema letoma je bila uvedena obveznost laščine in slovenščine na tržaških srednjih šolah, zdaj pa namerava vlada isto ukreniti na državnih nemških ljudskih šolah na Primorskem. Skrajni čas je bil, da so se vladni faktorji zavedli, da je vendar treba tudi ono šolstvo, ki ga upravlja država, direktno postaviti na vsaj podobno stališče, kakor ga predpisuje ravno to dejstvo za šolstvo, ki ga vzdržujejo občine in dežele.

Pa, kakor nobena stvar na svetu, ni popolna, tako so tudi ukrepi avstrijske državne šolske uprave glede razmer na Primorskem še prav daleč od zaželenih popolnosti. Na tržaških državnih nemških ljudskih in meščanskih šolah je bilo v šolskem letu 1911/12 (po tiskanih uradnih »Jahresberichten«) 1184 Nemcev, 1051 Lahov, in 944 Sovencev, torej od 3079 učencev in učenek je bilo na teh nemških šolah le 1184 ali 38,45 odstotkov Nemcev in 1995 ali 64,79 odstotkov pripadnikov avtohtonega naseljenja Lahov in Slovencev. Po zdravi pameti bi torej človek sodil, da o razmerah pouka za 64,79 odstotkov učencev ne sodijo učitelji, poklicani le za 38,45 odstotkov učencev, ampak kdo drugi. Pa po zdravi pameti se pri uredbi našega šolstva navadno ne operira in tako tudi tu ne. Vlada je namreč zahtevala od učiteljstva nemških šol izjavo o svoji nameri, naj se pouk v materinem jeziku laških in slovenskih otrok na državnih ljudskih šolah za te otroke,

LISTEK.

Iz umetniškega sveta.

Tri nove skladbe Emila Adamiča.

Slovensko pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani je na svojem zadnjem koncertu izvajalo med drugim tudi 3 nove (še v rokopisu) skladbe Emila Adamiča, ki zaslužijo nekoliko več pozornosti, kot so jim jo posvetili kritiki in časniški poročevalci.

Leta 1910 je knjigotržec Kleinmayr izdal izbrane pesmi Cvetka Golarja pod naslovom »Pisano polje«. Najlepši del te knjige je gotovo ciklus pesmi, ki nosijo nadpis »Iz bosanskega perivoja« in so jim motivi vzeti iz bosanskih narodnih pesmi. Naš marljivi in izredno plodoviti skladatelj Adamič se je cikla lotil in kolikor mi je znano — že večino pesmi uglasbil za moške, mešane in ženske zборе.

Naj sledi prva teh skladb:

Mlad junak po vasi jezdi
in klobuk po strani nosi,
za klobukom tri peresa:

Prvo — solnce, žarko, zlato
in drugo — jasna mesečina,
tretje — rosa, čista, hladna.

Solnce zlato za sirote,
mesečina za popotne,
in za njive hladna rosa.

Njive pa so za pšenico,
a pšenica za kolače,
a kolači za devojke,
a devojke za junake.

Kot v tekstu, tako je tudi v Adamičevi skladbi ton in značaj jugoslovanske narodne pesmi izborna zadet. Skladatelj uporablja v mešanem zboru dvojni, trojni in četverni kontrapunkt, seveda jako preprosto, kakor se spodobi in prilega bosanskemu besedilu. Nekaj posebnega je alt solo brez spremljevanja zbora. Konec skladbe je hkrati kánon v oktavi, prvi v slov. zborovski literaturi.

Besedilo druge skladbe slove:

Solnce sije, zeleni livada,
gre moj dragi in mi nese cvetje —
Dež prši in kalna voda dere,
voda pravi, da ne bo ga k meni.
Jaz pa hočem dragega imeti,
ki pogosto k meni bi zahajal.

Vsako leto, v letu vsaki mesec
in vsak teden in vsak dan prebeli,
slednjo sladko uro in minuto.
Takega bi dragega ljubila.

To ljubko besedilo je Adamič uglasbil za ženski dvospev s klavirjem. Polifon je navzlic svoji preprostosti, ker sloni na doslednih imitacijah glasov. Skladba je lahka, klavirska spremljava prav otročje lahka, pri počasnem prednašanju skoro prazna. Pesemci prorokujem popularnost!

Tretje besedilo, komponirano za moški zbor:

Kregata se baba in devojka
za Ivana, mladega pastirja.
Baba pravi: »Moj je lepi Ivan!«
A devojka: »Moj je lepi Ivan!«
Baba hrani troje veder vina,
a devojka — vrtec samih rožic...
»K babi grem, da ji popijem vino,
a devojko ljubim, dokler diham.«

Originalno zasnovana skladba, eden najoriginalnejših Adamičevih zborov sploh. Uvodne besede poje ves moški zbor, vlogo babe basi, vlogo devojka tenorji, najprej vsak posebe, potem skupaj, tako da nastane pravcati hudi ženski

kreg. Treba je ta šaljivi del prednašati jako živo in hitro, sicer ne pride do veljave. Kontrast prepiru tvori globokopresrčen konec. Tako občuteno ljubezensko pesem zapoje le Adamič. Skladba je za izvajanje jako težka, ker je treba glasovne samostojnosti in dosti živega prednašanja.

Ni pretirana trditev, da takih zborov kot sta zlasti prvi in zadnji, naša zborovska literatura dosedaj nima. Pisani so za zbor, ne za harmonijo, odlikuje jih kontrapunktična oblika, srečna invencija, moderna harmonizacija in samostojno postopanje glasov. Iz njih veje humor, porednost in ljubkost. Skladbam želim skorajšnjega natiska in izvajalcev! —a.

Kako umirajo hrabri Črnogorci.

Trd je boj za Taraboš pri Skadru. Črnogorski junaki pa so ga hoteli vzeti hitro, kolikor mogoče hitro.

Pripetilo se je to-le: Ko je po prvih naskokih črnogorski poveljnik zvečer odšel od svojih čet v glavni stan po nova povelja, je krenil uklijanski bataljon proti

torej le laške, oziroma slovenske, proglasi obvezni ali ne? Seveda so gospodje učitelji pod vodstvom raznih Stolzev in podobnih kulturtregerjev našli § 45. državnega šolskega zakona, ki daje okrajnim učiteljskim konferencam pravico, posvetovati se o predmetih, ki se tičejo ljudskega šolstva, o učnih metodah itd., ki pa taki korporaciji nikakor ne daje pravice, soditi o uvedbi kakega posebnega učnega predmeta. Za tako uvedbo sta odločilna §§ 8. in 6. državnega šolskega zakona, ki določata, da (§ 4) učne načrte in notranjo uredbo ljudskih šol ustanavlja naučni minister in (§ 6) da o učnem jeziku in o pouku v kakem drugem deželnem jeziku odloča v sporazumu z vzdrževalcem šole deželna šolska oblast. Gospodje nemški učitelji v Trstu so se torej malo urezali, ko so kratko »sklenili«, da so proti uvedbi obligatnega pouka v laščini in slovenščini; še bolj pa se je urezala vlada, ki je tem gospodom predložila to vprašanje v razsojo. Zdi se nam, da pri nas nekateri ljudje v državnih uradih ne znajo — šteti. Paragraf državnega šolskega zakona govori o pouku drugega deželnega jezika (zweite Landessprache), torej mora pred tem biti pouk v prvem deželnem jeziku, t. j. v materinščini dotičnih otrok.

Na teh šolah pa se sploh deželni jeziki doslej niso resno poučevali, torej se ni dalo govoriti o prvem deželnem kot učnem jeziku, ker je ta v deželi tuj jezik. Če bi se torej hoteli pri teh razmerah sklicevati na zakon, bi morali vsoto stvar lepo obrniti, t. j. nemščino postaviti na drugo mesto, laščino in slovenščino pa uvesti kot učna jezika. Torej gospodje, nikar se ne sklicujte na zakon, da vam ne zmanjka tal! Vzemimo lepo stvar de facto ter recimo: ker je že učni jezik teh šol nezakonit, je pač upravičeno, da se materinščina na 64.79 odstotkov učencev te šole uči obvezno za te učence, če tudi zagrešimo s tem formalen prestop kakega nevažnega paragrafa; saj so se Nemci le z zlorabo raznih paragrafov vzdržali dosej na vrhu v Avstriji!

Nas seveda jezica in razburjenje nemških učiteljev ne spravlja iz ravnotežje. Je pač tu igra za ljubi kruhek, in v takem slučaju tudi nemški pedagogi pozabljajo naukov svojih priznanih velmož na pedagoškem torišču. A stvar je tako naravna, kakor vsakdanji solnčni izhod, in le kaže, da proti naravi ni možno dolgo vzdržati. Nemške šole so pri nas umetne cvetke, ki jim sicer slovanski jug doslej ni škodoval, a kaže se, da to ne bo dalje trajalo.

Pričakujemo, da pojde vlada preko »sklepov« nemških učiteljev na dnevni red ter v najkrajšem času uredi vsaj deloma te zdaj kričeče razmere na svojih šolah v Trstu. Ako uredi to res tako, kakor je nakanila, in ako odredi, da se bodo na te šole sprejemali vsi otroci, ki se pri-glašajo, brez ozira na to, če so njih starši 1. Nemci, ali 2. v državni službi, ali 3., če je že kak otrok iz iste družine tam — mimogrede rečeno, prav čudni pogoji za sprejem v to ljudsko šolo, ker v druge sprejema otrok, če je le zdrav — ter ako poskrbi, da bo pouk v deželnih jezikih kakor tudi ves drugi poverjen učiteljstvu, ki popolnoma odgovarja zahtevam te javne službe, potem bo morda še za nekaj časa možno slovensko mladino šolati na sedanjih tržaških srednjih šolah; če pa ne stori tega, potem pa se zna zgoditi, da se v Trstu kmalu pokažejo razmere števil, ki so znane iz goriške gimnazije. Potem pa bo lahko treba ne le obligatnih ur za slovenščino, ampak slovenskih srednjih šol in ne bo le trda predla nemškimi ljudskimi učiteljem za službe v Trstu, ampak tudi nemškimi profesorjem.

trdnjavi iz žejle, da jo osvoji. Ko je videl to bataljon lejšanski, evo, šli so tudi ti v boj.

Junaki so hoteli preko noči dobiti v svoje roke utrdbo. Ali s pomočjo reflektorjev so jih opazili s turških motorjev na Skadrskem jezeru in tako se je zgodilo, da so začeli streljati na Črnogorce s 3 strani z utrdb, s Taraboša in z motorjev. Iz prve turške utrdbe niso hoteli takoj streljati na nje, marveč so počakali, da so se približali, potem pa so streljali Turki na nje iz mitraljez, kar se je dalo. Črnogorci so padali kot snopje. Črnogorci pa hajd krepko kvišku na utrdbo. In vzeli so jo, pognali Turke, ali nad to utrdbo je bila druga in zopet so bili pod turškim ognjem. Da se niso umaknili, do zadnjega bi bili postreljeni. Tako žene Črnogorce v boj navdušenje in srčna želja, otresti se Turka enkrat za vselej.

Po bolnišnicah ležijo hrabri črnogorski ranjenci. Dr. Martinović, upravitelj bolnišnic v Podgorici in Cetinju, je povedal vojnim poročevalcem, da je bilo pred dnevi prinešenih v Podgorico med ranjenci kakih deset mož, starih po 75 let. Niso mogli ostati doma, marveč vzeli so puške in hajd v boj na dušmanina.

Dopis iz Šmihela nad Pli-berkom na Koroškem.

V nedeljo, dne 6. oktobra, po prvi sv. maši smo imeli pri nas — politiški shod. Počastila sta nas naš nadvse ljubeznjivi g. dr. Rožič in pa g. dr. Brejc, ki se ču-tita poklicana, da rešita tožni Korotan in z njim ves slovenski narod.

Torej politiški shod je bil v Šmihelu. Navadno se mislo menili za gospode iz Celvca. Ker so pa bila to pot izvajanja imencyanih dveh gospodov doktorjev jako »politiška« v vsakem oziru, hočemo tudi mi nekaj pripomniti.

Prišla sta poročat o žalostnih razme-rah v deželnem in državnem zboru, in dr. Rožič posebe o važnih gospodarskih vprašanjih sedanjega časa.

Pričakovati je bilo, da podasta na-šemu ljudstvu resnično, poučno in po-trebno sliko zadnjih pojavov v deželnem in državnem zboru. Žalibog pa sta le iz-kušala oprati zavoženo politiko svoje stranke s tem, da sta izlila ves svoj žolč nad koroškimi učiteljstvom, ki bo po njiju mnenju in zatrjevanju, vkljub lenuhar-jnju in nedelavnosti vleklo za poldrugi mi-lijon plače več, dasi je itak že prav do-bro plačano, pa še nima in ne bo imelo nikdar dovolj; podobno da je oni vrsti dni-narjev, ki le lenuharijo, ki nič ne delajo; za to pa dobi to učiteljstvo nekako v od-liko še izdatno povišano plačo, namesto da bi bilo — po kranjskem vzorcu — prvo za hlapci itd. — Res ganljive in izrazite besede o koroškem učiteljstvu, brez vsa-ke izjeme in razlike.

Vemo, bistrourni g. dr. Rožič, da ste komaj čakali dneva, ko pokažete vso svojo razumnost in učenost; a le pre-kmalu vam je zmanjkalo teh lepih last-nosti in posegli ste po zavijanju in grdih neresnicah. Evo jih: »Kmetje boste pla-čevali za 15 odstotkov deželnih doklad več; učitelji so jih vam kmetom vzeli iz žepa; poldrugi milijon so vam vzeli, da ne rečem — ukradli«. In kaj je resnica? Res, ubogi učitelji koroški imajo obljub-ljenih dvestotisoč kron za povišanje uč-iteljskih plač, ali nimajo jih še in Bog vedi, če jih dobijo!

Vi pa iz teh borih 200.000 kron na-pravljate poldrugi milijon. Kar za en mi-lijon in tritotisoč kron ste se — zmotili, oziroma preračunali na zvišanje dež. dok-lad za 12 do 13 odstotkov!

Kdo pa potem požre ostalo, kaj, ko bi bili natančneje povedali, kdo rabi onih 1 milijon tritotisoč kron. Toda Vi sami veste, kako je treba zasukati, kaka mora biti taktika — nesebičnejev!

Ne da bi se zmenili za Vaju in Vajina izvajanja, tudi ne za Bogu nedopadljiva zavijanja in preobračanja, ko bi ne bila prihitela s svojim govori v popolnoma slovenski kraj, v Šmihel n. P.; narobe: še ploskali in čestitali bi Vama bili, ko bi se bila v kakem narodno ogroženem kraju spravila na nemškutarsko-okuženo učitelj-stvo, ki mu je v resnici pred vsem za re-negatsko-agitacijsko delo in zabavljanje pri vinu. Če pa hočeta tukaj v Šmihelu s takimi sredstvi podpihovati ljudstvo proti učiteljstvu, potem dobiva stvar drugo lice.

Vprašamo samo, gospoda: ali je umestno, ruvati med mirnimi slov. prebi-valci v slov. kraju? Ali ne poznata važ-nejšega narodnega dela, nego da v po-polnoma slovenski občini, ki v procentnem razmerju producira največ slov. učiteljev, hujskata ljudstvo proti domačemu učitelj-stvu, proti šolstvu! Zapomnita si! Naše ljudstvo misli in prvi vrsti na svoje učite-lje v občini in okolici (ako se jih izreč-no ne izvzemlje, česar pa vidva nista sto-ri-la, ampak sta imenovala učitelje splo-šno) in potem šele, če še sploh dalje misli

Med ranjenci v Podgorici leži starec, ki je šel v boj s svojimi 4 sinovi; dva sta mrtva, en težko ranjen, en se še bori. Ko je prišla črnogorska kraljica v bolniš-čnico, je stopila tudi k postelji tega starca ter mu rekla: »Ali hočeš, da pošljemo do-mov tvojega najmlajšega sina?« Starec je odgovoril: »Rajši naj me tukaj na mestu sesekajo, kot da bi doživel tako sramoto!«

V boju je videl oče, da mu je sin v nevarnosti, skočil je bliže in ga branil. Sin padel ranjen v nogo, oče pa, da reši sina, ga je pokril s svojim telesom pred kroglijami, ki so žvižgale okolo njega. Ne-koliko trenutkov potem so potegnili ran-jenega sina izpod mrtvega očeta.

Večina ranjencev ima rane od šrap-nelov in mitraljez, rane, iz pušk zadane, so povečini lajše.

Gospodje in gospe iz Cetinja pridno strežejo bolnikom, pogostoma pa sta med ranjenci v tej in oni bolnišnici kralj in kraljica. Kralj Nikita hodi od postelje do postelje, tolaži in govori srčne besede. Ranjenec umira. Kralj Nikita dvigne nje-govo glavo, in v rokah svojega kralja umrje črnogorski junak. Solza kralja po-rosi čelo mrtveca...

— na učiteje tujih krajev, katerih ne po-zna in ki sploh ne obstajajo zarje. Ali imenujeta to narodno probujo, če s svojim nepremišljenim krikom četico manj vnetih učiteljev popolnoma odtezata koroškimi Slovincem?!

Angela miru in sprave, ki sta sejala sovražstvo in prepir in ki prezirata gotove poštene in pametne ljudi, bodita uverjena, da sta si sama kriva, če se Vajine vrste ne bodo gostile v oni meri, kakor si želita, zakaj:

Kdor le podira, se ga ne bojimo,

še manj pa ga častimo!

Le kdor ustvarja, zida,

junak je tak kaj prida.

Koroško narodno učiteljstvo! Stoj na straži za svoje stanovske in narodne pravice! Zapomni si, da te mož, ki te bo kdaj rabil, ne uvažuje, da si le potreben prive-sek na slov. narodnem koroškem okostju!

Iz naše organizacije.

Kranj ko.

Prijateljski sestanek učiteljstva Ra-dovljškega okraja se vrši dne 19. t. m. ob 3. uri popoldne na Boh. Beli in sicer v gostilni »Roterjevi«. Posebnih vabil se ne bo pošiljalo. Ker se je zadnji sestanek dne 4. oktobra t. l. v Lescah tako izredno dobro obnesel — nad vse zanimiv je bil dvoboj »Tumlirz-Schreiner« — upamo, da se tudi dne 19. t. m. snidemo v dostoj-nem številu. Na snidenje. Predsedstvo.

Štajersko

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem je imela v nedeljo, 27. ok-tobra v Celju odborovo sejo, pri kateri se je razpravljalo o Lehrerbundovi seji od meseca septembra, o napadih nekaterih nemšč. tovarišev na slovensko učiteljstvo, o knjižnici mariborskih učiteljskih učiteljev ter o sestankih učiteljstva z učiteljskimi ma-raborskih učiteljskih. — Odborniki Leh-verbunda so podali natančno sliko o po-teku v Gradcu vršeče se Lehrerbundove seje. Pojasnili so tam stališče slovenskega učiteljstva v zadevi regulacije plač ter dokazali nem. tovarišem, da so neopravi-čeni napadi na Zvezo, češ, da nič ne stori v dosego izboljšanja učiteljskih plač. Pri-šlo je z nekaterimi prenapetimi nem. to-variši do prav ostrih debat, splošno pa je bilo opaziti, da so le redki nem. tovariši za razbitje Lehrerbunda. Ker so naši od-borniki obljubili vpslati material, ki bo dokazal delovanje Zveze, se ta pri tej seji sestavi ter pošlje Lehrerbundu s prošnjo, da potrebno objavi tudi v Päd. Zeitschrift. Poleg tega še je odposlala Zveza sledečo izjavo:

1. Uravnava učiteljskih plač je zade-va Lehrerbunda, ne pa posameznih uč-iteljskih zvez.

2. Obe zvezi sta prirejani članici Lehrerbunda ter se nimata kot taki druga druge nadzorovati.

3. Splošna beda štaj. učiteljstva je gospodarskega značaja, torej se more le z gospodarskimi sredstvi ublažiti, ozir. odpraviti.

4. Z izrazi, kakršnih se poslužuje do-pisnik v št. 19. Päd. Zeitschrift (pol. Ha-scherlin, Streber, Diätenschinder itd.) ne bomo odvzeli moči močnejšim in tudi ne pridobili prijateljev. Tako izražanje na-sprčuje resnosti o pospešitvi regulacije naših plač ter tudi ne krepki temeljitev skupnih šolskih in učiteljskih stremljenj v Lehrerbundu.

5. Zveza slov. učit. in učiteljic sma-tra predbacivanje, češ da ni delovala za pospeševanje regulacije učit. plač, kot po-polnoma neosnovana, ker slone na pred-sedkih in nepoznanju razmer na Spod-njem Štajerskem.

Po Verbandu, ne po Lehrerbundu, uvedeni akciji izstopa iz društev se Zveza ni mogla priklopiti, ker smatra vse slo-vensko učiteljstvo to akcijo kot zavor pri pospeševanju naših teženj. (Slovensko učiteljstvo bi storilo z izstopom iz napred-nih društev največjo uslugo svojim so-vražnikom.)

Glede knjižnice mariborskih učitelji-šnikov, ki jo je prevzela Zveza v svojo last, ukrene potrebno tov. Požegar, kateri se obrne tudi do ravnateljev mariborskih učiteljskih v zadevi sestankov z učitelji-šniki.

Društvom, kakor tudi posameznim članom priporoča odbor poslovanje po-tom Zveze.

Ker nikakor ne smemo pozabiti na borbo za izboljšanje našega gmotnega po-ložaja ter je potreben za vsako vojsko denar, zato se naj posamezna okrajna učiteljska društva posvetujejo pri svojih zborovanjih o predlogu glede ustanovitve »Obzornega sklada«, h kateremu vsak učitelj bi prispeval določeno vsoto ter javijo tozadevno sklepe vodstvu Zveze.

Glede velikega manifest. zborovanja prepušča Zveza odločitev Lehrerbundu, kateri bo gotovo potrebno ukrenil; drži-

mo se strogo discipline ter nastopajmo edino v boju za uravnavo naših plač.

—č.
»Savinjsko učiteljsko društvo« zbo-ruje v torek, dne 19. t. m., ob 2 uri po-poldne na Gomilskem. Dnevni red: 1. Za-pisnik. 2. Dopisi. 3. Predavanja tov. Pe-čarja. 4. Slučajnosti. — Ker se je izrazila vsestranska želja po pevskem zboru, se bo torej poizkusilo z moškim zborom. Pevska vaja se vrši pred zborovanjem in naj se pripravijo tov. pevci za sledeče zборе: Mohorjeva pesmarica I. del: št. 15 ter Moh. pes. II. del: štev. 3 in 24.

Učiteljsko društvo za brežiški in sev-niški okraj ima v nedeljo, 17. (ne 10.) nov. ob pol 11. uri dopoldne na Vidmu svoje redno zborovanje, ki se vrši po sledečem dnevnem redu: 1. Odobrenje zapisnika. 2. Dopisi in raznoterosti. 3. Zborovalna poročila. 4. Spomini ob društveni štiri-desetletnici. Pričakujemo prav obilne ude-ležbe. Odbor.

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje v torek, dne 19. t. m., ob 10. uri dopoldne v okoliški šoli v Celju z nastop-nim dnevnim redom. 1. Zapisnik. 2. Dru-štvene zadeve. 3. Vprašalna skrinjica. 4. Učna slika iz telovadbe; nadaljuje vo-ditelj tov. Jul. Sevnik. 5. Slučajnosti. — Ta dan bodi posvečen tovarišem in tova-rišicam! Tega načela se držite vsi! Tako Vas prosi društveni predsednik Franc Brinar.

Savinjsko učiteljsko društvo je zbo-rovalo 17. oktobra v Gomilskem. Po pre-čitanju dopisov je predavala tovarišica gospa B. Jašketova o »Ženi in javnosti«, nakar se je razvila zanimiva debata. V tej se je sklenilo »Zvezi štaj. sovenskih učiteljev in učiteljic« poslati resolucijo, da sklepa o eventualni ustanovitvi dru-štva učiteljev na Sp. Štajerskem, ki pa morajo biti obenem včlanjene v kakšnem okrajnem društvu. — Predavanje tova-riša Pečarja »Bridek je naš stan in naprav-ljamo si ga še bridkejšega« se preloži na prihodnje zborovanje, ki se vrši 19. no-vembra v Gomilskem. — Obžalovanja vredno je dejstvo, da se nekateri tovariši in tovarišice ne udeležujejo zborovanj! Pustimo osebnosti, s katerimi nima dru-štvo prav nič opraviti, na stran in zave-dajmo se dejstva, da je vsakega člana moralna dolžnost udeleževati se društve-nih zborovanj.

Književnost in umetnost.

»Zvonček« objavlja v letošnji 11. šte-vilki to-le lepo in bogato vsebino: 1. Cvet-ko Gorjančev: Šolarske pesmi: Šolar-čkova želja, Odhod, V šolo, V šoli. Ob dežju. Jurček bere. 2. Listopad. Vinjeta. 3. Cvetko Gorjančev: Buče. 4. Fr. Rojec: Na potu. Pesem. 5. Zager Rafael: Pes in mačka. 6. Ivo Trošt: »Te pa, te« (s podo-bo). 7. H.: Tvorniški pav. 8. Jos. Šest: Jesenska pesem. 9. Lad. O.: Tuja telesa v očeh. 10. Tone Rakovčan: Ah, samo spomin. Pesem. 11. Podoba. 12. Lad. O.: Vojna na Balkanu s podobami. 13. Jos. Šest: Radovednost. 14. Ivo Trošt: Le-seni Jakob. 15. Spomin na dobo cvetja. Podoba. 16. Tone Rakovčan: O očeh in ključku. Pesem. 17. Mica Kepa: Mlinar Saša. Pesem. 18. Pouk in zabava: Marko Plešivnik: Besedna naloga. — Rešitev in rešilci. — Kotichek gospoda Doropolj-skega.

Politiški pregled.

* Balkanska Zveza ima na bojišču 166.000 mož več, nego je bilo pogodbeno določeno.

* Komisija za reformo naše uprave. obstoji že več časa, a slišalo se ni še nič, da bi bila res kaj preuredila. Edino nje-no delo obstoja v sklicevanju sej. Šta-jerski poslanec vitez Pantz je bil po-vaobljen k seji, ki jo ima ta komisija dne 11. nov. Pantz je pa povabilo odklonil, češ, da se ne mara udeležiti te seje, ker vidi, da vlada s to komisijo ne misli v resnici napraviti potrebnih re-form, ampak hoče le ljudstvo slepiti. Preureditev v naši upravi in uradih je v resnici potrebna, a na ta način se ne bo doseglo nič. Vršijo se le komisije, sadu pa ni nobenega.

* Krošnjarstvo. Trgovski minister je predložil poslanski zbornici na Dunaju zakonski načrt o krošnjarstvu Po tem načrtu se krošnjarstvo na novo uredi; krošnjarstvo je v ozki zvezi z domačo industrijo, to se upoštevi v novem na-črtu.

* Jadranska razstava na Dunaju. V Trstu se pridno vršijo posvetovanja, kaj in kako naj bo razstavljeno vse, kar za-deva tržaško luko. V ponedeljek je bilo tako posvetovanje v trgovskem muzeju. Na Dunaju je bila dne 5. novembra glavna seja za konstituiranje odbora.

* V Carigradu se je bati revolucije. Ljudska nevolja je vedno bolj naperjena

Šolske potrebščine Marija Tičar

vseh vrst priporočila cenj. učiteljstvu in sl. šolsim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“.)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke! Postrežba točna!

proti Mladoturkom, katere dolžijo, da so oni krivi vseh neuspehov. Opaža se tudi sovražno gibanje proti tujcem. Bati se je revolucije in velikega mesarskega klanja.

Jubilejska samopomoč.

Umrl je tovariš Rajšp Matej, nadučitelj v pokoju; njegovemu dediču tov. Josipu Rajšpu, nadučitelju v Ormožu se je izplačalo 480 K, v smislu § 3. društvenih pravil.

Tekom tega tedna prejmete člani pokličnice, potom katerih blagovolite plačati donesek v smislu § 4. društ. pravil za prihodnji slučaj smrti.

Tovariši in tovarišice! Pristopite k temu prekristnemu društvu, prej ko moč.

Ker se bo vsled sklepa društvenega občnega zbora v Celju pristopnina k društvu precej zvišala imate sedaj še vsi priložnost, da še pod starimi pogoji pristopite k društvu.

Poleg doneskov določenih v §§ 4, 5 in 6 (skupaj 5 K 30 v), se plača še pristopnina, ki se ravna po starostnih letih in sicer:

od 20—25 let	2 K 50 v
od 25—30 let	5 K — v
od 30—35 let	10 K — v
od 35—40 let	15 K — v
od 40—45 let	20 K — v

Glede pristopa se je obrniti na načelnika tov. Ivana Schmeideka, učitelja v Krtni, pošta Dob pri Ljubljani.

Kranjske vesti.

—r— **Iz šolske službe.** Katarina Kosiša se imenuje za suplentinjo v Moravčan, Josipina Kobal za suplentinjo v Studnem, Ciril Dekval za začasnega učitelja na Dvoru pri Žužemberku, Marija Lončar na zasebni dekliški šoli v Novem mestu.

—r— **Kranjski deželni odbor in učiteljstvo.** Leta 1911. se je vršil na ljubljanski obrtni šoli tritedenski merkantilni tečaj za izobrazbo učiteljev na obrtnih nadaljevalnih šolah. Tečaj je bil, seveda, zvezan s stroški, ker so morali učitelji-udeležniki tri tedne bivati v Ljubljani. Zaradi tega so prosili podpore pri deželnem odboru. Deželni odbornik, g. dr. Zajec, se je pohvalil, da ima še 1600 K na razpolago v take namene. Dogovorjeno je že bilo, da bodo dobili oženjeni učitelji z dežele po 120 K, neoženjeni pa 100 K in ljubljanski učitelji pa po 80 K, in sicer ne oziraje se na politiško mišljenje dotičnega učitelja. Pa je prišel vrag in je zasejal ljuliko med pšenico. K g. dr. Zajcu je prišel tudi njegov zli duh, ki mu je navsvetoval, da učitelji naprednega mišljenja ne smejo dobiti podpore. In zgodilo se je tako. Zaradi zasluga dr. Zajčevega svetovalca so dobili podporo samo tisti učitelji, ki so člani Sloimškove zveze! Gospoda deželnega predsednika prosimo, da vzame na znanje, kako strankarsko postopa deželni odbor z denarjem davkoplačevalcev napram naprednemu učiteljstvu.

Goriške vesti.

—g— **Deželna kmetijska šola.** Na slovenskem oddelku te šole je letos 44 učencev.

—g— **Naš deželni šolski svet** je imel sejo v tork; predsedoval je namestnik princ Hohenlohe.

Tržaške vesti.

—t— **Nova šolska stavba družbe sv. Cirila in Metoda pri Sv. Jakobu.** Tržaški Slovenci so praznovali znamenit naroden praznik: Pri novem šolskem poslopu družbe sv. Cirila in Metoda pri Sv. Jakobu so postavili zadnji kamen in poslopje slovesno izročili svojemu namenu. Veličastna stavba je to. Že odzunaj napravlja stavba s svojimi štirimi nadstropji, okusnimi dekrecijami in balkoni imponujoč vtisk. A kaj šele od znotraj, ko se človek takorekoč izgublja v vseh teh številnih prostorih. V šolskem poslopu je 24 učnih sob, so 4 kabineti, 2 pisarni, 2 posvetovalnici, 2 obednici za otroke, 1 telovadnica, 1 kopalnice, 2, stanovanji za sluge, kuhinja za otroke in 1 soba za muzej; poleg vsega še potrebni stranski prostori. V šoli je

vedena tudi centralna kurjava. Vkljub temu, da italijanska večina naravnost razsiplje denar za šolske stavbe italijanskih mestnih šol, je naša šola pri Sv. Jakobu najmodernejše urejena šola Trsta. More se kosati celo z mestno šolo v ulici Ruggero Manna. Impozantna palača dela čast družbi sv. Cirila in Metoda, a bo v ponos tržaškim Slovincem posebe ter našemu narodu vobče. Saj je ta stavba sad požrtvovalnosti našega celokupnega naroda, saj je za stroške prispeval toliko bogatin s svojimi tisočaki kolikor siromašen delavec s svojimi v znoju prisluženimi vinarji. Delo za novo stavbo se je začelo dne 5. septembra 1911 s kopanjem temeljev, dne 13. novembra 1911 se je postavil temeljni kamen, dne 17. junija 1912 je bila stavba pod streho in sedaj je stavba, izvzemši nekaterih malenkosti in notranje oprave, gotova. Načrti so delo arhitekta Costaperaria, ki je tudi vse delo nadziral z veliko požrtvovalnostjo. Stavbna dela pa je izvršila domača tvrdka Martelanc in drugi, in sicer izvršila častno. Dočim stanje pri mestni šoli v ulici Ruggero Manna vsaka soba 42.000 kron, stane pri naši šoli le 18.000 kron! Dokaz, da so vršili vsi: arhitekt, podjetnik in delavci najvestneje svojo dolžnost. Omeniti moramo še posebe, da so tekom gradnje tam zaposleni delavci nabrali za družbo med seboj 142 kron! Čast jim!

—t— **Začetek italijanskega vseučilišča v Trstu.** Sobotna »Soča« poroča v uvodnem članku, da se baje v kratkem začno predavanja na trgovski šoli Revoltella. Kuratorij zavoda poda svoje poročilo o načinu, kako se naj organizujejo ta predavanja. Potem se baje kmalu prično predavanja in se tako otvori italijanska pravna fakulteta v Trstu.

—t— **Slovenske obrtne šole v Trstu.** Predsednik in tajnik N. D. O. sta izročila namestniku princu Hohenlohu spomenico glede slovenskih obrtnih šol ter sta obširno utemeljevala veliko potrebo slovenskih obrtnih šol v Trstu. Gospod namestnik, ki je deputacijo prijazno sprejel, je priznal potrebo slovenskih obrtnih šol v Trstu z oziranjem na razvoj industrije, ki zahteva v svojem obratu sposobnih, učenih moči. Gospod namestnik je dejal, da se je s tem vprašanjem že bavil ter da je zahteva Slovencev po slovenskih obrtnih šolah res upravičena. Obljubil je, da hoče posvetiti veliko pažnjo temu koristnemu vprašanju in gledati, da dobe Slovenci v Trstu čimprej potrebne obrtne šole.

—t— **V šolo Družbe C. in M. pri Sv. Jakobu v Trstu** hodi letos 1294 otrok. Pač ogromno število!

—t— **Moderna sodba.** Iz Trsta nam pišejo: Pred tukajšnjo deželno sodnijo se je morala zagovarjati Marija Perea, Francozinja, soproga Gastona, učitelja francozkega jezika v našem mestu. Bila je obtožena, da je dne 24. avgusta t. l. v prisotnosti nekoga E. S., c. kr. oficijanta, njegove soproge in hišnega vratarja razžalila Njegovo Veličanstvo cesarja in avstrijsko državo, torej zločina in pregreška. Obtoženka je odločno zatrdila, da je nedolžna. Toda vse tri priče so pod prisego potrdile ovadbo in ponovile doslovno zločinske besede, katere je baje obtoženka izustila. Državni pravdnik dr. Zencovich je predlagal obsodbo v smislu obtožnice. Obtoženkin branitelj dr. Josip Mandič je predlagal popolno oprostitev obtoženke, češ, da iz izpovedi zaslišanih prič govori le strast in sovraštvo. Sodni dvor, kateremu je predsedoval sodni svetnik Minio, je proglasil sodbo, s katero se obtoženka oprošča vsake krivde in kazni. V razlogih je bilo rečeno, da sodni dvor vkljub soglasni izpovedbi treh pod prisego zaslišanih prič ni mogel zadobiti mirnega prepričanja, da bi bila obtoženka zakrivila predmetni zločin, zakaj jako neverjetno je, da se je dosedaj nekaznovana oseba izpozabila že tako daleč, zlasti če se pomisli, da med obtoženko in pričami ni vladalo največje prijateljstvo.

Splošni vestnik.

»Slovenec« je dne 19. oktobra t. l. namenoma napačno poročal, da je tovariš Štipko Jelenc, nadučitelj na Dvoru stalno upokojen. To ni res! Upokojen je le začasno zaradi bolezni za eno leto. Toliko v pojasnilo škodoželjnemu »Slovincu«.

III. slovenski protialkoholni kongres je preložen s 17. novembra na 29. in 30. de-

cember. Vzrok je ta, ker sedaj vojska vsó pozornost in zanimanje nase obrača. Tudi je odšel dr. Krajec, ki je imel na kongresu predavati, v Belgrad na pomoč. Do takrat je upanje, da se povrne in nam morda ve povedati kaj zanimivega iz Srbije, kjer je protialkoholno gibanje močno razvito. Kongres je tudi zato preložen na božične počitnice, da se ga bodo lažje udeležili učitelji in katehetje, za katere bodo v pondeljek 30. decembra posebna predavanja.

Iz seje c. kr. okr. šol, sveta v Radovljici dne 26. okt. 1912. Predsednik naznani, kaj se je rešilo od zadnje seje predsedstvenim potom. — 12 učnih močij se predlaga v pomaknitev v višji plačilni razred. Priznajo se sledeče starostne doklade: II. starostna doklada učiteljici Jerici Zemljanovi v Boh. Bistrici; III. starostna doklada nadučitelju J. Baragi na Kor. Beli; IV. starostna doklada učiteljici E. Omanovi v Begunjah. — Ugodno se rešita dve prošnji za denarno podporo. — Priporočeno se za ugodno rešitev prošnja šolskega vodstva v Boh. Bistrici za povišanje remuneracije za pouk na ekskurendni šoli v Nomenju. — Ukrene se vse potrebno, da se razširijo takoj dvorazrednica na Dovjem in trirazrednica v Gorjah v štirirazrednico. — Prošnji šolskega vodstva v Kranjskigori, da se uvede nerazdeljeni dopoldanski pouk, se ugotovi le toliko, da se priporoča uvedbo takega pouka le v III. razredu. — Slednjič se odobri šest proračunov za leto 1913. —a.

Uspeh mednarodnega jezika Ido. Generalni tajnik »Deželnega pomožnega društva za bolne na pljučih na Kranjskem« dr. Démeter vitez Bleiweis-Trstenički je dobil te dni od c. kr. generalnega štabnega zdravnika dr. Hermanna v Gradcu naslednje pismo: »Velesenceni gospod kolega! Kot star pristaša mednarodnega pomožnega jezika vobče in sedaj specialno reformiranega Esperanto (Ido), sem priobčil v reformiranem esperantskem jeziku Ido v esperantski reviji »Progreso«, izhajajoči v Parizu, članek »Protektio dil infanti kontre la tuberkloso« (Obramba otrok proti jetiki). Opiral sem se pri tem večinoma na razpravo, ki ste jo Vi, gospod kolega, o taistem predmetu svoj čas priobčili v ljubljanskih slovenskih dnevnikih. Sedaj pa sem dobil uposlan iz Novega Jorka angleški časnik »The New York Call«, v katerem je priobčen ta članek, preveden na angleški jezik, kar je gotovo dober dokaz koristi mednarodnega jezika, ki je v tem slučaju omogočil, da je popularni znanstveni članek, prvotno priobčen v slovenskem jeziku in v slovenskem časniku, potom mednarodnega jezika preveden na angleški jezik s pomočjo angleškega časopisa postal znan velikemu angleškemu svetu. Pred kratkim pa me je neki gospod Khun iz Jičina na Češkem zaprosil, da mu dovolim prevesti ta članek na češki jezik in ga priobčiti v češkem listu »Narodni Politika«. Veseli me, poročati Vam o tem uspehu mednarodnega jezika Ido na edni strani in naših težnjah za boj proti tuberkulozi na drugi strani. Mednarodni jezik Ido je izvrsten občevalni pripomoček, ki se ga z lahkoto nauče vsi olikani krogi, osobito vsi oni, ki so se kdaj učili latinščine ali ki poznajo kak drug romanski jezik. Predsednik zveze »Unio di l' amiki di la linguo internaciana« je znani učenjak in fizik profesor Ostwald v Lipskem. Idi ima namen, služiti kot občevalno sredstvo pri mednarodnih kongresih, razstavah itd. Kako važno je tako sredstvo in kak pomen ima ideja mednarodnega jezika, se vidi iz tega, da je v kratki dobi od leta 1901, sem Ido-delegaciji pristopilo 310 društev in 1250 vseučiliških profesorjev. C. kr. generalni štabni zdravnik dr. Hermann v Gradcu, rodom Slovenec, je eden najdelavnejših propagatorjev Ido-jezika v Avstriji in tajnik društva »Idosocieto« v Gradcu. Sicer pa imamo že slovensko učno knjigo Ido-jezika, ki jo je izdal učitelj Jakob Kovačič v Št. Vidu pod Juno na Koroškem. Knjigo je videti za ceno 1 K pri izdajatelju in v knjigarnah.

Ameriški milijarderji. Alfred Vanderbilt bo prejel 20. oktobra na svoj 35. rojstni dan drugo polovico očetove dedščine. Doslej je imel »samo« 120 milijonov kron imetja, ki se bo sedaj podvojilo. Z ozirom na to poročajo novojorški listi o sedanjem imetju velikih ameriških finančnikov. Vsem načeluje John D. Rockefeller s skoro 5000 milijoni kron, njemu slede Carne-

gie s 2400 milijoni, Morgan z enako vsoto, Villiam Rockefeller s 1200 milijoni in za temi George F. Backer, James B. Dulke, James Stillman, Henry C. Frick in William K. Vanderbilt, ki imajo imetja od 1200 do 800 milijonov kron. Alfred Vanderbilt bo ob svojem 35. rojstnem dnevu med navedenimi bogataši še vedno »ubog«. Novojorški listi prinašajo k tem številkam razne komentarje ter menijo, da se mora omejiti kopičenje imetja v rokah posameznikov. Kaj naj porečemo k temu mi, uboge učiteljske pare?!

Mojstrski računar. Na zadnji seji »Royal Asiatic Society« v Kolombi so zbrani učenjaki strmeli nad izredno računarsko zmoglostjo dečka Arumugama. V nekaterih sekundah je rešil deček najbolj zamotane računske naloge. Ena od nalog se je n. pr. glasila: »Trgovec napravi veliko pojedino. Ima 173 gostov, vsakega gosta pogosti z merico riža. Od vsake merice pa dobi svetišče 17 procentov riža. Koliko zrnc riža je dobilo svetišče, če je bilo v vsaki merici 3,341.272 zrnc riža?« Čez tri sekunde je deček povedal odgovor: svetišče je dobilo 100,913.709 in 52 stotink zrnc riža. Seveda so gospodje, ki so dečka izpraševali, prej natančno izračunali nalogo. Rekli so mu, da se je zmotil za deset zrnc. Ali računarček je odločno zmajal z glavo in ostal pri svojem. Gospodje so še enkrat preračunali in se sedaj prepričali, da je trdil deček prav. Pri krajših nalogah je deček tako hitro računal, da je povedal že med napovedjo pravi rezultat.

Premije za otroke. Avstralski zvezni senat je sprejel zakon o materinstvu. Zakon določa premijo do 100 mark za vsakega otroka, ki se rodi v Avstraliji staršem belokožcem.

Šola za ladijske tesarje v Trziču. Ustanovljena je taka šola in priglašeno okoli 80 učencev.

Turški tobak v Avstroogrski. Preteklo leto je dobila naša tobačna režija iz turških pokrajin tobaka v znesku 14 milijonov 700.000 kron.

Blažena Hrvaška! Uradne »Narodne Novine« so prinesle navidez povsem nedolžno vest, da je predsednik oddelka za nauk in bogočastje Jelačić odšel na dopust, a upravo tega oddelka da je prevzel upravitelj gospodarskega oddelka Žepič. Stvar je takale: brat komisarja Cuvaja je zahteval od šefa oddelka za nauk, da se mu izplača nezakonit povišek na plačo. Jelačić pa ni hotel napraviti te nezakonitosti. Dobri in svoja brata vredni brat je zatožil zato Jelačića pri najslavnejšem komisarju Slavku pl. Cuvaju! Ta je pozval Jelačića k sebi na odgovor. Jelačić pa je ostal pošten in je vnovič izjavil, da ne podpisuje take nezakonitosti. Nekoliko drugače korektni komisar je poslal Jelačića z mesta na dopust, in ta je dobil — dasi je na dopustu — takoj namestnika v osebi Žepiča, ki je seveda hitro storil to, kar je Cuvaj hoteli imeti.

Tujski promet in šolska mladina. S tujskim prometom bo po naročilu našega ministrstva na poljuden način seznanjati vbodoče tudi mladino v ljudskih šolah s primernim podukom in berili.

Razgled po šolskem svetu.

— Ameriški dijaki kot delavci. Američani s ponosom poudarjajo, da vlada na njihovih visokih šolah demokratiški duh ter navajajo kot dokaz za to, da se nobenemu dijaku ne šteje v sramoto, pač pa v čast, ako si ob počitnicah služi s trdim delom svoj denar, da more zmagovati stroške svojih študij. Številke, ki jih priobčujejo o pridobivanju denarja od strani dijakov velike in ugledne univerze Columbia, dokazujejo prepričevalno praktičnega duha delavnosti učence se ameriške mladine. Dijaki Columbia-univerze so v teku šolskega leta, ki se je končalo leta 1911., prislužili 400 tisoč kron. Nekateri so si služili kruh kot policisti na podzemeljski železnici v Novem Jorku, Bostonu in Filadelfiji, drugi zopet kot natakariji ter pomivači posode itd. Nek jurist si je prislužil 800 K kot trgovski pomočnik pri nekem špeceristu na deželi; nekdo drugi je bil za drvarja v Kanadi, mnogo dijakov je igralo v orkestrih po kopalnicah in eden, ki je potoval okoli z nekim kinematografskim gledališčem, si je pridobil 4800 K, s čimur je prekosil vse svoje tovariše. Columbia-univerza ne dela nobenega razločka med bogatimi in ubožnimi ter se v njenem poročilu izrečno poudarja, da je

univerza le pridobila na tem, ker delujejo na njej dijaki iz različnih slojev skupno. Dela dijakov izven univerze za vsakdanji kruh se celo v splošnosti podpirajo ter se jim pripisuje tudi ugoden vpliv na duševni razvoj mladeničev.

— **Velika oporoča poljski »Šolski Matici«.** V Varšavi umrlj zdravnik Hasiewicz je zapustil poljski »Šolski Matici« 180.000 rubljev.

— **Česka šola v Poštorni.** V Poštorni se je vršilo večikrsko zborovanje, ki je sklenilo, da se naj otvori popolnoma nova, vsem modernim zahtevam odgovarjajoča ljudska šola, zaradi česar odpade vsak vzrok, da bi vlada prepovedala otvoritev šole v Poštorni.

Zahvala.

Podpisani se slavni »Jubilejski Samopomoči« prav iskreno zahvaljujem, ker mi je ista po mojem dne 21. septembra t. l. umrlem očetu, gospodu Matevžu Rajšp. nadučitelju v pokoju, izplačala tekom enega meseca* po predložitvi potrebnih listin, v društvenih pravilih zajamčeno podporo v znesku 480 K, ter vsemu slovenskemu učitelstvu pristop k temu prekeristnemu društvu najtopleje priporočam.

V Ormožu, dne 4. novembra 1912.

Josip Rajšp,
nadučitelj.

* Vzrok neljubi zamudi je bila izprememba v predsedništvu društva »Jubilejske samopomoči«. Sicer se nakaže podpora s povratno pošto, ko se dostavijo predsedniku potrebne listine.

Upravništvo »Učiteljskega Tovariša«.

SUKNO in modno blago za gospode in gospe priporoča izvozna hiša **ZEFIRE** Prokop Skorkovský in sin v Humpolcu na Češkem. Vzorce na željo franco. Zelo zmerne cene. Na željo dam tu izgotoviti gosp. oske obleke.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Kranjsko.

Št. 3094.

V šolskem okraju Kranj se razpisujejo sledeča stalna mesta:

1. Mesto stalnega učitelja, odnosno stalne učiteljice na štiri razredni deški in pet razredni dekliški šoli v Kranju.

2. Mesto stalnega učitelja, oziroma stalne učiteljice na tri razrede razširjeni ljudski šoli v Križih pri Trziču, na dvorazredni ljudski šoli v Naklem in na štiri razredni ljudski šoli v Šmartnem pri Kranju.

3. Mesto stalnega učitelja-voditelja na enorazredni ljudski šoli v Retčah pri Škofji Loki.

4. Mesto stalnega učitelja na tri razredni ljudski šoli v Cerkljah.

Redno opremljene prošnje je vložiti predpisanim potom pri podpisnem c. kr. okrajnem šolskem svetu do 25. novembra 1912.

Prosilci, ki v kranjski učiteljski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kranju, dne 3. novembra 1912.

Št. 2485.

Na štiri razredni ljudski šoli v Koroški beli se bo stalno namestila služba enega učitelja s postavnimi prejemki.

Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potom do 20. novembra 1912.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici, dne 27. oktobra 1912.

Št. 4276.

Na dvorazrednici v Dvoru se razpisujeta v stalno nameščenje nadučiteljska in učiteljska služba.

Zadostno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do 5. decembra 1912.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 30. oktobra 1912.

Št. 3833.

Na pet razredni deški ljudski šoli v Ribnici razpisuje se v stalno nameščenje nadučiteljsko mesto z zakonitimi prejemki in s prostim stanovanjem.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso bili stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potom do 7. decembra 1912.

C. kr. okrajni šolski svet Kočevje, dne 29. oktobra 1912.

Št. 3855.

Na pet razredni deški ljudski šoli v Ribnici razpisuje se učno mesto z omejitvijo na moške prosilce, izmed katerih imajo prednost oni, ki so usposobljeni za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah, z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje.

Prošnje, vložene vsled razpisa z dne 2. aprila 1912, št. 1261, so veljavne tudi ob tem razpisu. Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolnoma fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje je vložiti predpisanim službenim potom do 7. decembra 1912.

C. kr. okrajni šolski svet Kočevje, dne 29. oktobra 1912.

Jernej Bahovec

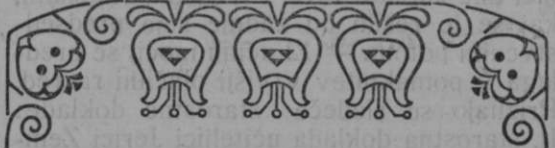
naslednik: IVAN GAJŠEK

- trgovina s papirjem -

Sv. Petra cesta št. 2.

priporoča slavnemu učitelstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, razglednic itd.

Učiteljska tiskarna

v Ljubljani

r. z. z. o. z.

Frančiškanska ulica št. 8

priporoča sledeče mladinske spise:

A. Rapè: Mladini, I. zvezek.

Spisi Mišja ovega Julčka, I, II, III zv.

E. Gangl: Zbrani spisi, I, II zvezek.

J. Slapšak: Turki pred sv. Tilnom.

A. Rapè: Dane.

J. Ribičič: Kraljestvo čebel.

M. Gregorič: Otroški oder. IX

Vsaka šola naj bi imela vsaj po toliko

izvodov teh najboljših mladinskih spisov, kolikor ima razredov.

Ceniki zastoj in poštnine prosto.

Snazno se oblači vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice

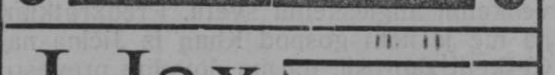
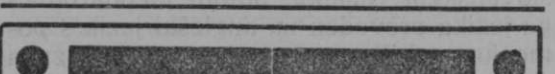
Marije Jirsové

učiteljeve soproge, v Novém Hradku p. Met.

(dobaviteljica dež. osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

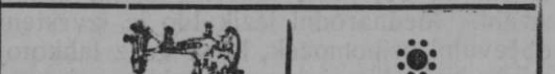
Dobiva se 2-8 m dolgih odrezkov cefira kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, franko, tudi polovica zavoja za 9, oziroma 10 K

Blago je stalnobarvno in močne kakovosti. Naročite in ostanite stalni odjemalci. Vzorce blaga zastoj in franko.

J. Jax

Ljubljana
Dunajska cesta

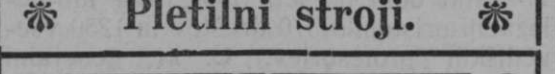

Šivalni stroji,

kolesa in

pisalni stroji.

Pletilni stroji.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim v pomoč le sebi podarim

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrov na zadruga s omejenim amtom.

Promet do konca septembra K 156 552 68

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3 popoldne in vsako soboto od 6—7 zvečer

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakoli informacij, naj za odgovor priloži 20 h v postnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve na vedenih znamk se ne odgovarja

Knjigoveznica

Iv. Bonač

Ljubljana, Šelenburgova ul.

priporoča vsakovrstna knjigoveška dela, galanterijo, passepartuje itd. Posebno močna vez za knjižnice in čitalnice.

Cene zmerne, delo solidno.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta 13

— poleg „Figovca“ —

priporoča svojo veliko zalogo stekla,

porcelana, petrolejnih svetilk, ogledal, okvirov, šip itd. Tintnike za solske klopi, aparate za fizikalne poizkušnje.

Prevzema vsakovrstna stekarska dela, tudi nova šolska poslopja

na deželi itd.

C. kr. priv. občna zavarovalnica

Assicurazioni Generali v Trstu

Ustanovljena leta 1831. — Jamstveni zakladi znašajo nad 416 milijonov kron.

Poslovni izkaz zavarovalnega oddelka za življenje.

	meseca oktobra 1912	Od januarja 1912
Vložilo se je ponudb za zavarovano vsoto	1879	2011
Izgotovljenih polic je bilo	K 17,190.463 97	K 168,100.907 27
za zavarovano vsoto	1541	17915
Naznanjene škode znašajo	K 14,839 677 46	K 148,365 293 49
	K 1,152 684 62	K 8,951 820 01

sl im 120/24575

V lastnem interesu zahtevajo gospodinje pri nakupu izrečno: pravi Franck z kavnim mlinčkom. Zelo se svetuje, da se takoj prepričamo, če li ponujeni nam zaboječek ali zavoječek tudi resnično nosi „kavni mlinček“ kot jamstvo pristne kakovosti. — Tovarna v Zagrebu.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani,

IV

r. z. z. o. z.

Frančiškanska ulica šte. 8.

priporoča

vsakovrstne poštno in železniške tiskovine

za šolsko uporabo urejene po najnovejših uradnih vzorcih.

Ceniki zastoj in poštnine prosto.

Gorica Ivančič in Kurinčič

Gosposka ulica 11.
(V. G. Carducci.)

modna in manufakturna trgovina.

Usojava se naznanjati uglednemu učitelstvu posebno g. učiteljicam ročnih del, da sva založila vse potrebščine za vezenje in ročna dela. Z ozirom na to, da sva sklenila dati primeren popust v prid učiteljskim dobrodelnim namenom, se nadejava mnogih cenj. naročil. Obenem se dovoljujeva opozarjati p. n. ugledno učitelstvo na krasne novosti jesenskega in zimskega modnega blaga za ženske in moške obleke. Vzorce poštnine prosto proti vrnitvi. Priporočava se uglednemu učitelstvu za blagohotno naklonjenost ter beleživa z odličnim spoštovanjem

Ivančič & Kurinčič.